

KIRJE

Jakelun mukaan

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskuksen Seikkailu yöjunassa -sarjakuvan käyttö kouluissa

Tekijänoikeusjärjestöt ovat viime vuosina laatineet oppimateriaaleja käytettäväksi erityisesti peruskoulun yläluokilla. Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus TTVK ry lähetti syyskuussa 2011 kaikkiin Suomen yläasteisiin sarjakuvan Seikkailu yöjunassa. Aiemmin on ilmestynyt vastaavanlainen materiaali Piraattitehtaan arvoitus. Piraattipuolue on huolestunut näiden materiaalien yksipuolisuudesta ja propagandistisuudesta ja pitää sopimattomana niiden jakamista alakäisille kouluissa.

Aiheesta ilmestyi maaliskuussa 2011 Ilmari Nokkosen pro gradu -tutkielma,¹ jossa hän analysoi aiemmin julkaistuissa aineistoissa käytettyjä retorisia keinoja. Hänen mukaansa "materiaali pyrkii tietoisesti rakentamaan tekijöidensä intressien mukaisesta tekijänoikeuskuvasta totuuden, sosiaalisen normin, koululaisten mielissä". Tosin sanoen, se on luonteeltaan propagandaa. Aineistossa on "havaittavissa symbolisen väkivallan ja manipulaation piirteitä".

Tällaisen propagandan tuottaminen valtion rahoilla kertoo Nokkosen mukaan siitä, että "nykyisessä tekijänoikeusjärjestelmässä näkyy Riekkistä (2007. 197–211) lainaten 'eliitin lobbauksen ja onnistuneen propagandan jäljet'." "Järjestöillä on symbolista pääomaa, jonka avulla ne voivat tuottaa 'virallista diskurssia' ja luoda kuvan moniäänisen keskustelun tarpeettomuudesta. Näin tapahtuu myös oppimateriaalissa."

"Voidaan argumentoida, että aineisto pyrkii passivoimaan koululaiset pyrkien sijoittamaan heidät intressiensä mukaiseen muottiin", Nokkonen jatkaa. "Aineiston tekijöille on olemassa vain yksi totuus ja on hämmästyttävää, että tämän yhden totuuden tuottajille on suotu puoli-institutionaalinen kasvatuksellinen oikeus", hän arvostelee.

Uusin materiaali Seikkailu yöjunassa jatkaa samalla propagandistisella ja vääristelevällä linjalla. Materiaalissa yhdistetään yksityishenkilöiden harjoittama musiikin ja elokuvien lataaminen netistä järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Seikkailu yöjunassa -sarjakuva on fiktiivinen aineisto, jossa pyritään voimakkaita mielikuvia käyttämällä vaikuttamaan nuorten mielipiteisiin. Se ei ole neutraali tietopaketti tekijänoikeuksista.

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus TTVK ry ei ole viranomaistaho vaan aatteellinen yhdistys, jolla on omat poliittiset tavoitteensa. Seikkailu yöjunassa -sarjakuvien jakaminen kouluissa on verrattavissa siihen, että koulu jakaisi vain jonkin tietyn puolueen näkemyksiä esittelevää aineistoa. Nuorten tulisi voida luottaa siihen, että koulu toimii neutraalin ja tieteeseen perustuvan tiedon lähteenä. Koulussa ei saisi antaa kuvaa, että yhteiskunnallisissa kiistakysymyksissä on vain yksi oikea vaihtoehto.

Nyt tekijänoikeusjärjestöt ovat saaneet ainutlaatuisen mahdollisuuden vaikuttaa nuorten ajatusmaailmaan. Ne ovat kaapanneet koulun auktoriteetin oletettujen liike-elämän etujen ja tiettyjen poliittisten näkemysten ajamiseen. Piraattipuolueen mielestä koulujen tulisi pidättäytyä jakamasta eteenpäin tällaisia aineistoja ja olla käyttämättä niitä opetuksessa.

¹ Nokkonen, Ilmari. *"Suksi mafioso kuuseen ja tunge varastettu musasi syvälle!" Tekijänoikeusalan etujärjestöjen peruskoululaisille tuottaman oppimateriaalin tekijänoikeusdiskurssien problematisointia.* Helsingin yliopisto, 2011. Saatavilla osoitteessa: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/26623>

Pasi Palmulehto
Puheenjohtaja
Piraattipuolue r.p.

JAKELU:

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
Suomen Muusikkojen Liitto ry
Suomen vanhempainliitto ry
Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus TTVK ry

Eduskunta, sivistysvaliokunta
Lapsiasiainvaltuutetun toimisto
Opetushallitus
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Helsingin yliopisto, opettajankoulutuslaitos
Itä-Suomen yliopisto, soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto
Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen yksikkö
Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta
Oulun yliopisto, kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö
Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta
Turun yliopisto, opettajankoulutuslaitos
Åbo akademi i Vasa, pedagogiska fakulteten